

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2025, sp. zn. 4 Tdo 648/2025, ECLI:CZ:NS:2025:4.TDO.648.2025.1

Číslo: 37/2026

Právní věta:

Pochybnosti o způsobilosti obviněného náležitě se hájit ve smyslu § 36 odst. 2 tr. ř. nezakládá sama o sobě skutečnost, že obviněný učinil podání nesplňující zákonné náležitosti, například podání, z něhož není zřejmé, co sleduje, ani skutečnost, že nereagoval na výzvu k odstranění jeho vad podle § 59 odst. 3 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.07.2025

Spisová značka: 4 Tdo 648/2025

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nutná obhajoba, Podání

Předpisy: § 36 odst. 2 tr. ř.
§ 59 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné M. H. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2025, sp. zn. 5 To 57/2025, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 13 T 129/2024.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 2. 12. 2024, sp. zn. 13 T 129/2024 (dále jen „soud prvního stupně“) byla obviněná M. H. (dále jen „obviněná, popř. „dovolatelka“) spolu se spoluobviněným J. F. uznána vinnou přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. Uvedeného přečinu se podle skutkových zjištění dopustili skutkem, který soud dále popsal.

2. Za uvedený přečin uložil soud prvního stupně obviněné podle § 201 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Pro výkon uloženého trestu zařadil obviněnou podle § 56 odst. 2

písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Spoluobviněnému J. F. pak uložil podle § 201 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 24 měsíců. I tohoto obviněného pro výkon uloženého trestu zařadil podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku do věznice s ostrahou.

3. Dále rozhodl, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou oba obvinění povinni společně a nerozdílně zaplatit poškozeným AAAAA a BBBB, každému nemajetkovou újmu v penězích ve výši 75 000 Kč.

4. Proti rozsudku soudu prvního stupně podala za obviněnou odvolání K. L., sestra obviněné, směřující do všech výroků napadeného rozsudku. Odvolání do výroku o vině a trestu také podal obviněný J. F. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Brně (dále jen „soud druhého stupně“, popř. „odvolací soud“) tak, že usnesením ze dne 12. 3. 2025, sp. zn. 5 To 57/2025, obě podaná odvolání jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2025, sp. zn. 5 To 57/2025, podala obviněná prostřednictvím obhájce dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. c), g), h) a m) tr. ř.

6. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. dovolatelka uvedla, že brojí proti napadenému usnesení odvolacího soudu co do celku, neboť má za to, že v řízení neměla obhájce, ačkoliv ho podle zákona mít měla. Namítá, že nebylo řádně rozhodnuto o její žádosti na přiznání bezplatné obhajoby a v důsledku toho jí bylo odepráno právo na obhajobu obhájcem ve smyslu § 33 odst. 4 tr. ř. Takovým postupem bylo zároveň porušeno její právo na spravedlivý proces garantované v čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“), jakož i právo na právní pomoc garantované v čl. 37 odst. 2 Listiny. V tomto kontextu obviněná odůvodnila svou námitku tím, že zaslala Okresnímu státnímu zastupitelství v Jihlavě prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ke dni 18. 10. 2025. V podání rozvedla své majetkové poměry za tím účelem, aby jí byla přiznána bezplatná obhajoba, resp. obhajoba za sníženou odměnu a v návaznosti na to jí tak byl ustanoven obhájce ve smyslu § 33 odst. 4 tr. ř. Akcentuje, že předmětné podání bylo postoupeno soudu prvního stupně, který jí zaslal výzvu k upřesnění, proč učinila předmětné podání. Namítá, že z předmětné dodejky ovšem není patrné, zda zásilku vůbec obdržela, neboť měla být vhozena do schránky. Není tedy zřejmé, zda zásilku vůbec obdržela a soud prvního stupně se jí na to, zda výzvu obdržela, vůbec nedotázal. Připouští, že se soud druhého stupně s touto námitkou v bodě 8 svého odůvodnění vypořádal. Se zdůvodněním soudu druhého stupně se ovšem neztotožňuje a namítá, že soud rezignoval na to, aby se řádně zabýval podstatou jejího podání. Podání je totiž nezbytné vykládat podle obsahu. K této námitce ještě dodává, že z důvodu neznalosti konkrétních právních norem nemohla vědět, že současně se zaslaným formulářem měla učinit i další podání – „žádost o přiznání bezplatné obhajoby“ a znovu dodává, že se domnívá, že jí mělo být soudem prvního stupně vyhověno a měl jí být ustanoven obhájce. Podle jejího názoru měl přinejmenším o její žádosti rozhodnout. Navíc má za to, že v úvahu přicházela i aplikace § 36 odst. 2 tr. ř., neboť z jejího nestandardního vystupování byla zřejmá potřeba jí obhájce ustanovit. Na závěr této dovolací argumentace uvádí, že ačkoli si je vědoma, že podstata tohoto dovolacího důvodu míří na situace, kdy obviněnému nebyl ustanoven obhájce, ačkoliv zde existovaly důvody nutné obhajoby, tak má za to, že je lze aplikovat i na její případ, a to ve spojení s porušením jejích základních práv.

7. – 13. Nejvyšší soud reprodukoval námitky obviněné k dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a m) tr. ř.

14. Současně podává obviněná podnět, aby předseda senátu Nejvyššího soudu přerušil výkon napadeného usnesení, a to až do doby rozhodnutí Nejvyššího soudu o podaném dovolání. Rovněž činí

podnět předsedovi senátu soudu prvního stupně ve smyslu § 265h tr. ř., aby předložil bez zbytečného odkladu spisy s příslušným návrhem na přerušení výkonu rozhodnutí na takový postup Nejvyššímu soudu podle § 265o odst. 1 tr. ř. o odložení výkonu trestu odnětí svobody, který jí byl uložen, a to do doby rozhodnutí o podaném dovolání.

15. V závěru podaného dovolání obviněná navrhuje, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, a aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

16. K podanému dovolání obviněné se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) ve vyjádření ze dne 27. 6. 2025, sp. zn. 1 NZO 470/2025. Nejprve zrekapitulovala řízení před soudy nižších stupňů a uplatněné dovolací důvody, včetně zvolené dovolací argumentace, kterou sumarizovala. Následně se zaměřila na předpoklady uplatnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. a rozvedla, v jakých případech je tento dovolací důvod uplatnitelný, pokud obviněný obhájce v řízení neměl, ačkoliv ho mít měl. Zmiňuje, že porušení tohoto práva představuje závažnou, resp. podstatnou vadu řízení ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. a § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. Současně akcentuje, že dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. je užší, protože se nejedná o jakékoliv porušení práva na obhajobu, tento dovolací důvod je dán jen tehdy, pokud orgány činné v trestním řízení skutečně prováděly úkony trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovolání (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. [7 Tdo 870/2006](#)). Lze dovodit, že tento dovolací důvod směřuje primárně na případy, kdy došlo k porušení o ustanovení o nutné obhajobě (viz např. § 36 a násl. tr. ř.).

17. Dovolací námitku obviněné stran toho, že soud prvního stupně měl přistoupit k přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, ať už na základě jí zaslání prohlášení o majetku nebo z titulu § 36 odst. 2 tr. ř., neshledává státní zástupkyně jako důvodnou, neboť tento soud postupoval v souladu se zákonem a přiměřeně reagoval na podněty obviněné, stejně tak jako odvolací soud se řádně zabýval a vypořádal s touto námitkou v bodě 8 odůvodnění svého rozhodnutí. Skutečnost, že dovolatelka nereagovala na výzvu soudu a neuplatnila požadavek na bezplatnou obhajobu ani při hlavním líčení, nelze přičítat k tíži soudu. Nadto nelze přehlédnout, že tuto argumentaci nelze pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. podřadit. Státní zástupkyně má za to, že pod tento zvolený dovolací důvod by bylo možno podřadit toliko námitku, podle níž měla být zastoupena v řízení obhájcem s odkazem na § 36 odst. 2 tr. ř. Tuto námitku ovšem uplatňuje obviněná toliko okrajově a tato námitka se s ohledem na fázi řízení jeví jako ryze účelová. Navíc pouhá nestandardní forma podání či absence reakce na výzvy soudu tento důvod nezakládá, přičemž v průběhu řízení nebyly zjištěny okolnosti, které by svědčily o potřebě ustanovit obhájce ať už z důvodů duševních či tělesných vad dovolatelky.

18. – 22. Státní zástupkyně se neztotožnila ani s dalšími tvrzeními dovolatelky, což dále odůvodnila.

23. Závěrem vyjádření státní zástupkyně navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání obviněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Tato forma navrhovaného rozhodnutí pak činí bezpředmětným rovněž požadavek dovolatelky na přerušení výkonu trestu, neboť pro takové rozhodnutí nejsou splněny zákonné podmínky. Současně vyjadřuje svůj souhlas s tím, aby bylo o dovolání rozhodnuto ve smyslu § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, a to i pro případ jiného rozhodnutí nežli jí navrhovaného.

24. Vyjádření státní zástupkyně Nejvyšší soud zaslal obhájci obviněné k případné replice, kterou však do dne vydání tohoto rozhodnutí neobdržel.

III.

Přípustnost dovolání

23. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že je dovolání obviněné přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována, a splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

24. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněnou naplňují jí uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

25. Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

26. Nejvyšší soud proto připomíná, že není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 73/03](#)). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

27. Obviněná v podaném dovolání uplatňuje dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. c), g), h) a m) tr. ř.

28. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. spočívá v tom, že obviněná neměla v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měla. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu je poskytována ochrana a garance jednomu z nejdůležitějších procesních práv, totiž právu na obhajobu, zaručenému jak mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, tak na ústavní úrovni Listinou, resp. čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy, podle něhož má každý, kdo je obviněn z trestného činu, právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru, nebo pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl obhájce poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují; podle čl. 37 odst. 2 Listiny má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to od počátku řízení. Tento dovolací důvod je svým obsahem užší, než je obecné právo obviněného na obhajobu, neboť nezahrnuje jakékoli porušení práva na obhajobu, ale toliko takové, kdy obviněný, ačkoli byly splněny zákonné podmínky nutné obhajoby, neměl v trestním řízení

obhájce vůbec, anebo jej neměl po určitou část řízení, po kterou orgány činné v trestním řízení prováděly úkony trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovoláním [srov. rozhodnutí č. [23/2007-II](#), Sb. rozh. tr., přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2002, sp. zn. [6 Tdo 142/2002](#), publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2002, sv. 17 pod č. T 413, věta 2, též rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 23. 5. 2019 ve věci Doyle proti Irsku [č. 51979/2017](#), § 79 až 103].

29. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. se však může vázat i na nerespektování práva obhajoby obviněného v případech, kdy se o nutnou obhajobu ve smyslu § 36 tr. ř. nejedná, a to např. v situaci zrušení ustanovení obhájce, kterého soud ustanovil obviněnému na jeho žádost z důvodu přiznaného nároku na bezplatnou obhajobu (§ 33 odst. 2, 4 tr. ř.), jenž se neváže na existenci (zánik) důvodů nutné obhajoby (§ 36 a § 36a tr. ř.). Jestliže v této souvislosti byla postupem soudu obhájci znemožněna účast na jednání, v němž bylo učiněno i rozhodnutí ve věci samé (např. obhájce nebyl ani vyrozuměn o konání veřejného zasedání odvolacího soudu a nebyl mu přítomen), pak je naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. (srov. rozhodnutí č. [53/2010](#) Sb. rozh. tr., obdobně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. [8 Tdo 1020/2009](#)).

30. Ve smyslu těchto zásad se uvedený důvod může vztahovat i na situace mimo podmínky nutné obhajoby (§ 36, 36a tr. ř.), pokud by došlo k podstatnému porušení pravidel týkajících se nároku obviněného na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu podle § 33 odst. 2, odst. 4 tr. ř., a v důsledku toho obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, kdy i takové podstatné vady spočívající v porušení práva na obhajobu lze uplatňovat prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

31. – 33. Nejvyšší soud uvedl obecné výklady týkající se dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), h) a m) tr. ř.

34. Nejvyšší soud nadto zdůrazňuje, že i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou a Listinou. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva dovolatelky (obviněné), včetně jejího práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#)).

35. Na základě výše zmíněných východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolání obviněné. Poté, co se Nejvyšší soud seznámil s obsahem napadeného usnesení odvolacího soudu, ale především i s obsahem rozsudku soudu prvního stupně a rovněž s průběhem řízení, které předcházelo jejich vydání, musí konstatovat, že dovolací námitky obviněné, jejichž prostřednictvím namítá porušení práva na obhajobu, tzv. zjevný rozpor mezi rozhodnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů a nesprávné právní posouzení věci uplatněným dovolacím důvodů částečně odpovídají, ale jsou zjevně neopodstatněné.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

36. Nejvyšší soud se zřetelem na shora uvedená zákonná hlediska týkající se předpokladů naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. přistoupil k přezkoumání výhrad obviněné a posoudil jejich důvodnost. Dovolatelka fakticky naplnění tohoto dovolacího důvodu spatřuje v tom, že soud prvního stupně nerozhodl o jejím nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu a že nepostupoval podle § 36 odst. 2 tr. ř. a neustanovil jí obhájce z toho důvodu, že vznikly pochybnosti o její schopnosti v předmětném řízení se náležitě hájit. Vzhledem k předpokladům naplnění tohoto uplatněného dovolacího důvodu lze mít za to, že námitky stran toho, že obviněné nebyl ustanoven obhájce z důvodů uvedených v § 36 odst. 2 tr. ř. jsou podřaditelné pod tento zvolený dovolací důvod, ale že jsou zjevně neopodstatněné. Pokud se týká námitek obviněné, že soudem nebylo rozhodnuto o

jejím návrhu na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou, tak tato námitka obecně není podřaditelná pod uplatněný dovolací důvod, neboť skutečnost, že nebylo rozhodnuto o tomto návrhu, by sama o sobě nemohla zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř., pokud by nebyla spojena s tím, že by se jednalo o podstatnou vadu řízení, zakládající porušení práva na obhajobu [čl. 37 odst. 2, čl. 40 odst. 3 Listiny (srov. bod 16 nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. [I. ÚS 22/2010](#))]. Jelikož ovšem obviněná v souvislosti s touto námitkou namítala porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 a § 37 odst. 2 Listiny, Nejvyšší soud se předmětnou námitkou věcně zabýval a vypořádal se s ní.

37. Dovolací soud musí předně uvést, že námitka stran porušení práva na obhajobu spočívající v tom, že podle obviněné soudy nerozhodly o jejím návrhu na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu, byla uplatněna již v rámci odvolání, které podala její sestra K. L. v její prospěch. Předmětnou námitkou se odvolací soud následně zabýval a vypořádal se s ní (viz bod 8 odůvodnění rozhodnutí soudu druhého stupně) a Nejvyšší soud pro stručnost na jeho úvahy zcela odkazuje.

38. Nad rámec úvah soudu druhého stupně považuje Nejvyšší soud za vhodné uvést následující. Trestní řád rozlišuje ve vztahu k právu na obhajobu důvody nutné obhajoby, tedy situaci, v nichž obviněný musí mít v konkrétním řízení obhájce (viz § 36 a § 36a tr. ř.), přičemž pokud si obhájce nezvolí, je mu tento ustanoven z moci úřední (§ 39 odst. 1 tr. ř.). Pro jistou přesnost je třeba ovšem konstatovat, že určitou výjimku z tohoto pravidla upravuje § 36b odst. 1 tr. ř. Současně bez ohledu na skutečnost, zda jsou u obviněné dány důvody nutné obhajoby, si může obviněná obhájce zvolit sama, popř. jí ho může zvolit i jiná osoba (viz § 37 odst. 1 tr. ř.). Zároveň ovšem může obviněná požádat o přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu, aniž by byla tato možnost vázána na existenci důvodů nutné obhajoby (blíže viz § 33 odst. 2 tr. ř.) a pokud je jí nárok na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu přiznán, tak si následně obhájce zvolí sama a náklady obhajoby hradí plně stát či poměrnou část těchto nákladů v případě přiznání nároku na obhajobu za sníženou odměnu. Návrh na vydání takového rozhodnutí pak může podat obviněná, její obhájce i osoby uvedené v § 37 odst. 1 tr. ř. (§ 33 odst. 3 tr. ř.). Trestní řád v § 33 odst. 2 větě druhá tr. ř. upravuje ovšem i možnost, aby o nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu rozhodl předseda senátu a v přípravném řízení na základě návrhu státního zástupce soudce i bez takového návrhu (§ 33 odst. 3 tr. ř.), pokud shledá, že je to třeba k ochraně práv obviněné.

39. V předmětné věci spočívá dovolací argumentace na tvrzení, že soud prvního stupně nerozhodl o návrhu obviněné na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu. Tedy nikoliv na námitce, že by snad mělo být postupováno podle § 33 odst. 2 věty druhé tr. ř. Nejvyšší soud předně považuje za vhodné uvést, že postup podle § 33 odst. 2 věty první tr. ř. vyžaduje, aby návrh byl podán, a to jak již bylo naznačeno, buď obviněnou, či jejím obhájcem nebo některou z osob uvedených v § 37 odst. 1 tr. ř. Samotný návrh pak nepochybně musí mít alespoň základní náležitosti podání, tedy musí z něho být zřejmé, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsáno a datováno (blíže viz § 59 odst. 3 tr. ř.). Tyto nezbytné náležitosti podání obviněné v dané věci neobsahovalo, neboť se jednalo jen o vyplněný tiskopis bez nějakého uvedení, co přesně obviněná požaduje. Za této situace postupoval podle Nejvyššího soudu soud prvního stupně správně, pokud vyzval obviněnou k doplnění tohoto podání, zejména k tomu, aby se vyjádřila, co požaduje. Z pohledu postupu soudu prvního stupně je také třeba akcentovat, že tento výzvu vůči obviněné učinil bezprostředně poté, co mu bylo předmětné podání zasláno okresním státním zastupitelstvím, kterému bylo doručeno obviněnou rovněž bez jakéhokoliv vysvětlení. Výzvu soud zaslal na adresu, kterou obviněná určila pro účely doručování v předmětné trestní věci (§ 63 odst. 2 tr. ř.).

40. Pokud obviněná namítá, že výzva jí byla vhozena do schránky, tak je třeba akcentovat, jak již bylo naznačeno, že výzva byla doručena na adresu, kterou určila obviněná jako adresu pro účely doručování v dané trestní věci a na které se prokazatelně zdržovala, přičemž si zde v dané době mimo jiné i zcela bezproblémově převzala písemnost obsahující obžalobu, předvolání k hlavnímu

líčení a další písemnosti týkající se nařízeného hlavního líčení. Jestliže pak obviněná na předmětnou výzvu nijak nereagovala, nelze její nečinnost klást k tíži soudu, navíc mezi vhozením písemnosti obsahující předmětnou výzvu a konáním hlavního líčení uplynula dlouhá doba (skoro 1 měsíc), která umožňovala obviněné na výzvu reagovat, a to např. přímo u hlavního líčení. Zde je třeba akcentovat, že ani u hlavního líčení poté, co byla přednesena obžaloba a obviněná se vyjádřila k možnosti prohlásit vinu, a následně bylo přistoupeno k jejímu výslechu a obviněná se k věci velmi podrobně a rozsáhle vyjádřila, neuvedla ani nijak nenaznačila, že by snad požadovala, aby jí byl přiznán nárok na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu. Nadto je třeba uvést, že o možnosti zvolit si obhájce, včetně možnosti podat návrh na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou, byla obviněná poučena v rámci přípravného řízení, takže o této možnosti věděla a byla s ní seznámena. Pokud obviněná namítá, že nemá právnické vzdělání, tak je třeba uvést, že poučení v rámci přípravného řízení je velmi podrobné a srozumitelné a obviněná se vyjádřila, že tomuto porozuměla. V dané souvislosti nelze rovněž pominout, že i z obhajoby obviněné a jejího vyjádření v rámci hlavního líčení je zřejmé, že je schopna se velmi dobře orientovat ve věci, je také schopna komunikovat s úřady (např. komunikace s OSPOD), což nepochybně svědčí o tom, že poučení rozuměla. Nakonec skutečně nelze přehlédnout, že o přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu nepožádala obviněná ani v řízení před odvolacím soudem, což nepochybně celou situaci dokresluje.

41. Navíc je třeba zdůraznit, že obviněné fakticky nic nebránilo v tom, aby si obhájce zvolila sama bez ohledu na to, zda soud rozhodne o jejím nároku na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu. Rozhodnutí o přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu se totiž může týkat jak obhájce, který již vykonává obhajobu obviněné, tak obhájce, kterého by si obviněná zvolala později (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. [7 Tdo 191/2009](#)). Toto nakonec vyplývá i z dikce § 33 odst. 3 tr. ř., ze kterého je zřejmé, že návrh na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu může podat i samotný obhájce obviněné, což bylo součástí poučení obviněné v přípravném řízení. Z pohledu povinnosti hradit náklady obhajoby je pak třeba uvést, že v případě následného přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu se obhájci, kterého si obviněná zvolila ještě před přiznáním nároku na bezplatnou obhajobu, náleží – v případě, že by byl takový nárok obviněné přiznán – odměna a náhrada hotových výdajů zpravidla ode dne podání důvodného návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, ovšem pokud bylo nutné, aby v zájmu zachování práva obviněné na právní pomoc a obhajobu činil obhájce určité úkony ještě před podáním takového návrhu, aby mu byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů i za tyto úkony, pokud byly učiněny v téže věci jako následné podání důvodného návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu a v časové souvislosti s ním (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 2295/16](#)). Proto v dané věci k tvrzenému zásahu do práva na obhajobu nedošlo.

42. Obviněná dále namítá, že jí měl být obhájce ustanoven z důvodu podle § 36 odst. 2 tr. ř. Tato námitka je podřaditelná pod zvolený dovolací důvod, jak již bylo konstatováno. Předně je třeba uvést, že ustanovení § 36 odst. 2 tr. ř. upravuje důvody nutné obhajoby, přičemž podle tohoto ustanovení obviněný musí mít obhájce také tehdy, považuje-li to soud a v přípravném řízení státní zástupce za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Platí, že pochybnosti o způsobilosti náležitě se hájit mají zásadně vyplývat z tělesných nebo duševních vad obviněného. Konkrétně mohou vzniknout např. u obviněných, u nichž jejich duševní stav vyvolává v tomto směru pochybnosti (např. trpí některou duševní nemocí), dále u obviněných hluchých, hluchoněmých, němých, slepých, s vadami řeči nebo těžce nemocných (např. u osob s organickým onemocněním mozku, silným kornatěním apod.), u obviněných, kteří jsou po utrpeném úrazu v kómatu nebo v jiném obdobném stavu hospitalizováni v nemocnici, anebo u obviněných, kteří neumí číst nebo psát apod. (srov. rozhodnutí uveřejněná pod č. [27/1977](#) a č. [65/1978](#) Sb. rozh. tr.). Takovým důvodem může být i právní nebo skutková složitost projednávané trestní věci, okolnost, že obviněný nemá obhájce, ač spoluobviněný, jehož zájmy jsou v

rozporu se zájmy prvního obviněného, má dva specializované obhájce atd. (ŠÁMAL, P. § 36 [Důvody nutné obhajoby]. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 446–447.). V praxi se může jednat i o obviněné velmi vysokého věku (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. [28/2012 Sb. rozh. tr.](#)), ale i např. o to, že obviněný není schopen verbální komunikace z důvodu určitého prodělaného onemocnění (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu 25. 11. 2015, [6 Tdo 1231/2015](#)). Naproti tomu samotná skutečnost, že se jedná o cizince, který nezná dostatečně český jazyk, nelze bez dalšího vyvozovat důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 2 tr. ř., zvláště když obviněný např. pochází ze země, která kulturně, civilizačně, způsobem života svých obyvatel i organizací celé společnosti vychází v podstatě z obdobných principů jako Česká republika (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. [7 Tdo 1410/2004](#)).

43. Jak je patrné z podaného dovolání obviněná dovozuje, že jí měl být obhájce ustanoven z důvodu uvedených v § 36 odst. 2 tr. ř., konkrétně z důvodu jejího nestandardního podání návrhu na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou. Tato argumentace je sice podřaditelná pod zvolený dovolací důvod, ale je ovšem zjevně neopodstatněná. Na rozdíl od tvrzení obviněné má dovolací soud za to, že skutečnost, že obviněná podala podání, které nesplňovalo náležitosti návrhu na přiznání nároku na obhajobu bezplatnou či za sníženou odměnu, sama o sobě nemůže vést k závěru, že by snad u ní vznikly pochybnosti o její schopnosti se náležitě hájit z důvodu duševních vad. V praxi se jedná o častou situaci, v níž obviněný, ale např. i poškozený nebo někdy i osoby práva znalé, učiní určité podání, ze kterého není zcela zřejmé, co je přesně požadováno, přičemž právě k nápravě tohoto pochybení primárně slouží postup podle § 59 odst. 3 tr. ř., tedy výzva k odstranění vad podání. Ani samotnou skutečnost, že obviněná na tuto výzvu nereagovala, nelze interpretovat tak, že by vznikly pochybnosti o její schopnosti se náležitě hájit. Lze mít za to, že skutečnosti, na které poukazuje obviněná, by musely být spojeny s nějakou další podstatnou okolností, jako např. s jejím zcela nestandardním chováním v jednací síni svědčícím o určité duševní nevyrovnanosti (např. silná emoční nevyrovnanost) či s nějakým tělesným postižením, přičemž tyto skutečnosti by ve svém souhrnu vzbuzovaly důvodné pochybnosti o její schopnosti se v daném řízení náležitě hájit. Nic takového ovšem v dané věci nebylo zjištěno. Naopak z protokolu o výpovědi obviněné z přípravného řízení, zejména zvukového záznamu z hlavního líčení, je zřejmé, že obviněná byla ve věci velmi dobře orientována, k věci se podrobně a zcela samostatně vyjádřila, včetně rozvedení své obhajoby, i standardně reagovala na položené otázky. Nakonec ani samotná obviněná netvrdí, že by snad trpěla nějakými duševními problémy či tělesným onemocněním, které by ztěžovaly její schopnost se v daném trestním řízení hájit. Proto i tuto námitku považuje Nejvyšší soud za zjevně neopodstatněnou.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

44. – 50. Nejvyšší soud vypořádal námitky obviněné opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

51. – 66. Nejvyšší soud vypořádal námitky obviněné opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

67. Vzhledem ke shora uvedeným závěrům lze uvést, že dovolatelka podala dovolání z důvodů, které lze sice částečně podřadit pod dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. c), g) a h) tr. ř., ovšem uplatněné námitky jsou zjevně neopodstatněné. Protože nebyly naplněny tyto dovolací důvody, nemohlo dojít ani k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

V.

Závěrečné zhodnocení Nejvyššího soudu

68. Proto dospěl Nejvyšší soud k závěru, že o dovolání je nezbytné rozhodnout způsobem upraveným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Podle něho Nejvyšší soud dovolání odmítne, „jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné“. Jelikož v posuzované věci jako takové vyhodnotil dovolání dovolatelky, rozhodl o něm způsobem uvedeným ve výroku tohoto usnesení. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o tomto mimořádném opravném prostředku v neveřejném zasedání. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož v odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí.

69. Nejvyšší soud nepřehlédl, že dovolatelka podala podnět, aby předsedkyně senátu dovolacího soudu odložila, resp. přerušila výkon napadeného rozhodnutí. Podle § 265o odst. 1 tr. ř. před rozhodnutím o dovolání může předseda senátu Nejvyššího soudu odložit nebo přerušit výkon rozhodnutí, proti kterému bylo podáno dovolání. Vydání rozhodnutí o takovém podnětu však není obligatorní. Aplikace uvedeného ustanovení by případně přicházela v úvahu toliko tehdy, jestliže by argumentace dovolatelky s určitou vyšší mírou pravděpodobnosti mohla svědčit závěru, že její dovolání bude vyhověno. Předsedkyně senátu však důvody pro přerušení výkonu napadeného rozhodnutí nezjistila, a z tohoto důvodu, aniž by bylo zapotřebí o podnětu rozhodnout samostatným rozhodnutím, dovolatelce nevyhověla a samostatným (negativním) výrokem nerozhodla.